

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Биологија 8 (први и други део), уџбеник за осми разред основне школе*, ауторки Гордане Субаков Симић и Марине Дрндарски, „Нови Логос“, Београд на словачки језик и писмо.

Констатује се да је горе наведени уџбеник превод уџбеника *Биологија 8 (први и други део), уџбеник за осми разред основне школе*, истих ауторки, *издатог* на српском језику и ћириличком писму, издавача „Нови Логос“, Београд који је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00279/2020-07 од 4.12.2020. године.

Уџбеник је садржински подељен на два дела. Први део обухвата две тематске целине *Јединство грађе и функције* и *Човек и здравље* а у другом делу уџбеника се налазе тематске целине *Порекло и разноврсност живота*, *Наслеђивање и еволуција* и *Живот у екосистему*. У уводу оба дела уџбеника налази се *Кратак водич кроз уџбеник* а на крају су *Решења провере знања*, *Речник појмова* и *Литература*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

Први део

- **изостављање превода текста:**
 - страна 22 – „dospelé (*adultné*) kmeňové bunky“ уместо „dospelé kmeňové bunky“;
 - страна 59 - „на разне телесне и психолошке функције“;
 - страна 102 - „2. Уочи. Где примарни произвођачи у воденим екосистемима произведу највише кисеоника и шећера?“;
 - страна 113 - „od abiotických ekologických faktorov“ уместо „od abiotických faktorov“;
 - страна 173 - „магазина за науку, истраживање и открића „Планета“;
- **редослед текста је промењен:**
 - страна 60 – текст у правоугаоницима поред слике у вези хормона хипофизе и хормона међумозга је дат обрнутим редоследом (Hormón hypofýzy (TSH) stimuluje vylučovanie hormónov štítnej žľazy; Hormón medzmozgu (TRH) stimuluje vylučovanie hormónov hypofýzy);
 - страна 62 – текст у правоугаоницима поред слика у вези дражи и температуре тела је дат обрнутим редоследом (Podnet: nižšia vonkajšia teplota vedie k ochladeniu tela; Telesná teplota klesá a centrum pre termoreguláciu v medzmozgu je vypnutý.);_
- **текст није видљив у потпуности:**
 - страна 25 - „Rozumieš?“;

- **сувишан текст:**

- страна 68 - „Rasporedreči treba da bude sledeći.“;
- страна 102 – „3. Здогадни ше. Хтора група...“;

- **изостављање превода дела текста:**

- страна 29 - „dozvedel / dozvedela“ уместо „dozvedel“;
- страна 98 – „(слика *Грађа митохондрије* на 99. страни)“;
- страна 120 – „S pomocou učiteľa / učiteľky“ уместо „S pomocou učiteľa“;

- **непостојање размака између редова:**

- страна 115 – „na otázky. a) V ktorej časti dňa“;

- **неувлачење текста на почетку реда:**

- страна 34 - „Svaly sa stiahnu...“;
- страна 64 - „Medzičasom si urobte...“;
- страна 124 - „A – motorický nerv“, „činnosť žiabier“;

- **неадекватан превод:**

- страна 21 – „Vek niektorých jedincov“ уместо „Vek niektorých jednotlivcov“;
- страна 22 - „všetky typy buniek organizmu“ уместо „všetky typy buniek tela“, „všetky bunky organizmu“ уместо „všetky bunky tela“;
- страна 28 - „3. Odpovedz na úlohy.“ уместо „3. Odpovedz na žiadosti.“;
- страна 65 - „Nakresli vzhľad rastlín na konci experimentu.“ уместо „Na konci experimentu nakresli vzhľad rastlín.“, „Klíčenie“ уместо „Črepníky“;
- страна 66 - „zhodenie listov z konárov“ уместо „spadnutie listov z konárov“;
- страна 68 - „Ako fytohormón etylén sa môže používať v poľnohospodárstve na urýchlenie dozrievania ovocia.“ уместо „Ako sa fytohormon etylén môže používať v poľnohospodárstve na urýchlenie dozrievania ovocia.“;
- страна 73 - „kde dopadne obrátený obraz“ уместо „kde spadne obrátený obraz“;
- страна 78 - „v malom mozgu“ уместо „v zadnom mozgu“;
- страна 88 - „Vlhkosť vzduchu“ уместо „Vlažnosť vzduchu“;
- страна 89 - „sťahovaním do oblastí“ уместо „vzťahovaním do oblastí“, „sa sťahuje dvakrát ročne“ уместо „sa vzťahuje dvakrát ročne“;
- страна 110 - „vedcov z Cambridge Univerzity.“ уместо „vedcov z University of Cambridge“;
- страна 113 - „tým väčšie je uvoľňovanie vody“ уместо „tým vyššie je uvoľňovanie vody“;
- страна 121 - „predstavenie“ уместо „hra“;
- страна 155 - „ženské pohlavie = žena“ уместо „žena = žena“, „mužské pohlavie = muž“ уместо „muž = muž“;

- **неправилан облик речи:**

- страна 15 - „do všetkých jej častí“ уместо „do všetkých jeho častí“;
- страна 27 - „chirurgické prenesenie tkaniva“ уместо „chirurgická prenesenie tkaniva“;
- страна 33 - „Ako nastáva pocit“ уместо „Aký nastáva pocit“;
- страна 38 - „na obrázku“ уместо „na obrázkoch“;
- страна 57 - „hladina vápnika v krvi“ уместо „hladina vápniku v krvi“;
- страна 78 - „zmyslu pre rovnováhu“ уместо „zmyslu pre rovnováhu“;
- страна 82 - „máš dva nosy.“ уместо „máš dva nose.“;

- страна 89 - „je blízko nuly“ вместо „je blízko nule“;
- страна 111 - „otvárania stóm“ вместо „otvátania stómí“;
- страна 118 - „Veľmi ľahko vyparujú“ вместо „Veľmi ľahko vypárajú“;
- страна 121 - „v rámci vašej školy.“ вместо „v rámci vašej škole.“;

- **правописна грешка:**

- страна 15 - „lievik“ вместо „lievyk“, „zväčšujú ich povrch“ вместо „zväčšujú ích povrch“;
- страна 24 - „s kmeňovými bunkami“ вместо „z kmeňovými bunkami“;
- страна 109 - „Všetky vaničky s fóliami“ вместо „Všetky vaničky z fóliami“;
- страна 118 - „ODDELENIE ÉTERICKÝCH“ вместо „ODDELENIE “ÉTERICKÝCH““;
- страна 138 - „iné-ho“ вместо „in-ého“;
- страна 189 - „(s bičíkom)“ вместо „(z bičíkom)“;

- **словна грешка/погрешан број:**

- страна 92 - „Usúd.“ вместо „Usúl.“;
- страна 102 - „3. Spamätaj sa. Ktorá skupina organizmov koná fotosyntézu...“ вместо „2. Spamätaj sa. Ktorá skupina organizmou koná fotofintézu...“;
- страна 147 - „Mozgová mŕtvica“ вместо „Mozgová m tvica“;

- **спајање речи:**

- страна 95 - „v ktorej žije“ вместо „vktorej žije“, „Doba dňa alebo roku“ вместо „Doba dñaalebo roku“;

- **непотребан знак интерпункције:**

- страна 12 - „drsné endoplazmatické retikulum“ вместо „Drsné endoplazmatické retikulum.“, „hladké endoplazmatické retikulum“ вместо „Hladké endoplazmatické retikulum.“ „Golgiho komplex“ вместо „Golgiho komplex.“;
- страна 48 - „Opakujte experiment aj pre ľavú ruku.“ вместо „Opakujte experiment aj pre ľavú ruku..“, „Najznámejší je reflex zorničky.“ вместо „Najznámejší je reflex zorničky..“;
- страна 49 - „Odpoveďou bude zúženie zorničky oboch očí.“ вместо „Odpoveďou bude zúženie zorničky oboch očí..“;
- страна 53 - „Označ časti reflexného oblúka.“ вместо „Označ časti reflexného oblúka..“;
- страна 69 - „Koncentrácia cukru v krvi“ вместо „Koncentrácia cukru v krvi.“, „Čas“ вместо „Čas.“;
- страна 94 - „Teplota vonkajšieho prostredia“ вместо „Teplota vonkajšieho prostredia.“;
- страна 100 - „Rýchlosť bunkového dýchania“ вместо „Rýchlosť bunkového dýchania.“;
- страна 135 - „2. Zakrúžkuj hodnoty“ вместо „2. Zakrúžkuj. Hodnoty“;
- страна 159 - „známa ako klimax“ вместо „známa ako klimax.“;

- **изостављање знака интерпункције:**

- страна 15 - „piesku, tak že ho“ вместо „piesku tak že ho“;
- страна 17 - „majú svoju úlohu.“ вместо „majú svoju úlohu“;
- страна 27 - „alebo poranení.“ вместо „alebo poranení“, „včasné embryonálne kmeňové bunky.“ вместо „včasné embryonálne kmeňové bunky“;
- страна 50 - „čo znamená pohárik.“ вместо „čo znamená pohárik“;
- страна 101 - „Označte časti obrázka.“ вместо „Označte časti obrázka“;

- страна 112 - „Vyplňte schému zodpovedajúcimi pojmami.“ вместо „Vyplňte schému zodpovedajúcimi pojmami“;
- страна 127 - „zakončeniami axónu.“ вместо „zakončeniami axónu“;
- страна 185 - „AIDS je sexuálne prenosná infekcia.“ вместо „AIDS je sexuálne prenosná infekcia“;
- **непотребно истицање речи тамним словима:**
 - страна 54 - „Aký tvar majú tieto žľazy?“ вместо „**Ak**ý tvar majú tieto žľazy?“;
 - страна 70 - „Na čiary“ вместо „**Na** čiary“, „Vyplň tabuľku“ вместо „**Vy**plň tabuľku“;
 - страна 85 - „Tento druh primátu“ вместо „**T**ento druh primátu“;
 - страна 96 - „Na aké tvary“ вместо „**Na** aké tvary“;
- **неистицање речи тамним словима:**
 - страна 20 – „**K**meňové alebo **stem bunky**“ вместо „Kmeňové alebo stem bunky“;
 - страна 33 - „Je to **nervový vzruch**.“ вместо „Je to nervový vzruch.“;
 - страна 50 - „**nepodmiienený reflex**“ вместо „nepodmiienený reflex“;
 - страна 51 - „**podmiienenými reflexmi**“ вместо „podmiienenými reflexmi“;
 - страна 56 - „**Endokrinné žľazy**“ вместо „Endokrinné žľazy“;
 - страна 63 - „**fytohormóny**“ вместо „fytohormóny“;
 - страна 159 - „**Reprodukčné zdravie**“ вместо „Reprodukčné zdravie“;
- **неистицање слова/речи косим словима:**
 - страна 45 - „*ejakulácia a vaginálne kontrakcie*“ вместо „ejakulácia a pošvové kontrakcie“;
 - страна 50 - „*patelárny*“ вместо „patelárny“;
 - страна 56 - „(*exokrinnú*)“ вместо „(exokrinnú)“;
 - страна 60 - „*TRH*“ вместо „TRH“, „*TSH*“ вместо „TSH“;
 - страна 74 - „*Štvorce Ludimara Hermanna*“ вместо „Štvorce Ludimara Hermanna“;
 - страна 102 - „*vegetačný index*“ вместо „vegetačný index“;
 - страна 103 - „*cievnaté rastliny*“ вместо „cievnaté rastliny“;
 - страна 107 - „*Vysvetli záver experimentu.*“ вместо „Vysvetli záver experimentu.“;
 - страна 108 - „1. *Vymeraj uhlomerom uhol*“ вместо „1. Vymeraj uhlomerom uhol“;
 - страна 116 - „*alkaloidy, taníny (triesloviny)*“ вместо „alkaloidy, taníny (triesloviny)“;
 - страна 131 - „*anémie*“ вместо „anémie“;
 - страна 132 - „*biochemická analýza*“ вместо „biochemická analýza“;
 - страна 133 - „*žltacka*“ вместо „žltacka“;
 - страна 140 - „*potencie*“ вместо „potencie“;
 - страна 166 - „*dohadzovačov*“ вместо „dohadzovačov“;
 - страна 173 - „*pandémia*“ вместо „pandémia“, „*sebaizoláciu*“ вместо „sebaizoláciu“, „*karanténu*“ вместо „karanténu“;
 - страна 181 - „*pseudoveda*“ вместо „pseudoveda“, „*pseudo*“ вместо „pseudo“;
- **мало слово вместо великог:**
 - страна 12 - „Proteíny sa syntetizujú...“ вместо „proteíny sa syntetizujú...“; „Proteíny sa dodatočne...“ вместо „proteíny sa dodatočne...“
- **велико слово вместо малог:**
 - страна 44 - „hrudníkové stavce“ вместо „Hrudníkové stavce“, „driekové stavce“ вместо „Driekové stavce“, „křížové stavce“ вместо „Křížové stavce“, „kostrčné stavce“ вместо „Kostrčné stavce“, „hrudné svaly“ вместо „Hrudné svaly“, „brušné svaly“ вместо „Brušné svaly“, „svaly nôh“ вместо „Svaly nôh“;
 - страна 69 - „a) Adrenalín“ вместо „a) adrenalín“, „a) Auxín“ вместо „a) auxín“;

- страна 95 - „a) Za súmraku. b) Napoludnie. c) V skorých ranných hodinách. d) V noci.“ вместо „a) za súmraku. b) napoludnie. c) v skorých ranných hodinách. d) v noci.“;
- **непотребно акцентовање речи:**
 - страна 11 - „Vyrábajú sa v nich“ вместо „Vyrábajú sa v nich“;
 - страна 59 - „vedecky opodstatnené?“ вместо „vedecký opodstatnené?“;
- **изостављање акцентовања речи:**
 - страна 130 - „schopný / schopná“ вместо „schopny / schopna“;
 - страна 180 - „Prečo musíte mať kritický postoj k mediálnemu obsahu.“ вместо „Prečo musíte mať kriticky postoj k medialnemu obsahu.“;
- **непотребан нови ред:**
 - страна 189 - „žl'azy“;
 - страна 190 - „syfilis“;
- **одвајање скраћенице на крају реда:**
 - страна 71 - „t. j.“;
- **непостојање размака између знака интерпункције и речи:**
 - страна 136 - „A. Žiak si všimol“ вместо „A.Žiak si všimol“.

Други део

- **изостављање превода текста:**
 - страна 64 - „Aa“;
 - страна 112 - „Зашто рак самац носи љуштуру шкољке с морском сасом?“;
 - страна 113 - „1. Уочи“;
- **сувишан текст:**
 - страна 112 - „Morská sasanka na ulite lastúrnika v ktorej žije rak pustovnícky“;
- **непотребно увлачење текста на почетку реда:**
 - страна 11 - „Hadaikum, archaikum“;
- **неадекватан превод:**
 - страна 2 - „Dr. Tanja Berićová, riadna profesorka“ вместо „Dr. Tanja Berićová, mimoriadna profesorka“;
 - страна 15 - „rozširovanie púští“ вместо „zjavovanie púští“;
 - страна 60 - „faktory môžu vplývať“ вместо „faktory môžu utýkať“;
 - страна 62 - „(angl. PHAN)“ вместо „(angl. PHANTASTICA; pozn. prekl.)“;
 - страна 180 - „N₂O“ вместо „N2O“;
 - страна 181 - „SO₂“ вместо „SO2 FOLU“, „CO₂ FF“ вместо „CO2 FF“;
- **неправилан облик речи:**
 - страна 15 - „zvýšenie koncentrácie“ вместо „zvýšenie koncentrácií“;
 - страна 41 - „ochranu ústrednej nervovej sústavy“ вместо „ochranu ústrednej nervovej sústave.“, „perie, ktoré hrá dôležitú úlohu“ вместо „perie, ktorá hrá dôležitú úlohu“;

- страна 95 - „V rôznych oblastiach sveta sa odohráva rozlične.“ вместо „V rôznych oblastiach sveta odohráva rozlične.“;
- страна 118 - „d) Chránia sa pred chorobami.“ вместо „d) Chráňte sa pred chorobami.“;
- **правописна грешка:**
 - страна 105 - „činnosti“ вместо „činosti“;
 - страна 117 - „fixátory“ вместо „fyksátory“;
 - страна 124 - „s nedostatočne alebo málo vody“ вместо „z nedostatočne alebo málo vody“;
- **словна грешка/погрешан број:**
 - страна 14 - „mezo“ вместо „meso“;
 - страна 38 - „Vlastnost“ вместо „Vlastnosť“;
 - страна 67 - „koalami“ вместо „kaolami“;
 - страна 97 - „sekundárna sukcesia“ вместо „sekundára sukcesia“;
 - страна 114 - „mutualizmus“ вместо „mutalizmus“;
 - страна 192 - „sa stenšila“ вместо „sa stencila“;
- **непотребан знак интерпункције:**
 - страна 37 - „pomáhal vo výžive.“ вместо „pomáhal vo výžive. .“;
 - страна 147 - „dub lesný“ вместо „Dub lesný.“, „Opadavý listnatý les“ вместо „Opadavý listnatý les.“, „Sova lesná“ вместо „Sova lesná.“, „Buk lesný“ вместо „Buk lesný.“, „Srniec lesný“ вместо „Srniec lesný.“;
- **изостављање знака интерпункције:**
 - страна 22 - „živého sveta.“ вместо „živého sveta“, „skupina hmyzu.“ вместо „skupina hmyzu“, „boli predátormi.“ вместо „boli predátormi“;
 - страна 71 - „iným dôkazom evolúcie.“ вместо „iným dôkazom evolúcie“;
 - страна 124 - „takmer nemožný.“ вместо „takmer nemožný“;
 - страна 129 - „rast krajiny.“ вместо „rast krajiny“;
 - страна 202 - „v čase cára Dušana.“ вместо „v čase cára Dušana“;
- **неадекватан знак интерпункције:**
 - страна 197 - „Degradácia pôdy. Rozširovanie púští“ вместо „Degradácia pôdy, rozširovanie púští“;
- **непотребно истицање речи тамним словима:**
 - страна 11 - „9. Kambrium“ вместо „9. Kambrium“;
- **неистицање речи тамним словима:**
 - страна 48 - „(S)“ вместо „(S)“, „(N)“ вместо „(N)“;
 - страна 66 - „Svoju teóriu evolúcie založil na“ вместо „Svoju teóriu založil na“;
 - страна 99 - „klimaxovom spoločenstve“ вместо „klimaxovom spoločenstve“;
 - страна 114 - „symbióza“ вместо „symbióza“;
 - страна 116 - „mykoríza“ вместо „mykoríza“;
- **неистицање речи косим словима:**
 - страна 15 - „skleníkový efekt“ вместо „skleníkový efekt“;
 - страна 62 - „1. Označ osi symetrie listu“ вместо „1. Označ osi symetrie listu.“;
 - страна 71 - „sekvenciách génov“ вместо „sekvenciách génov“;

- страна 75 - „*poddruhy*“ уместо „*poddruhy*“;
 - страна 83 - „*pazúrika*“ уместо „*pazúrika*“;
 - страна 85 - „*Homo erectus*“ уместо „*Homo erectus*“;
- **изостављање акцендовања речи:**
 - страна 11 - „*miliónov rokov*“ уместо „*milionov rokov*“;
 - страна 13 - „*Rastliny dobývajú pevninu*“ уместо „*Rastliny dobyvajú pevninu*“;
 - страна 76 - „*ekologických faktoroch*“ уместо „*ekologických faktoroch*“;
 - страна 79 - „*binokulárne*“ уместо „*binokulárne*“;
 - страна 125 - „*Nájdí viac informácii o príčinách zmiznutia civilizácie z Veľkonočných ostrovov. Napiš o tom krátku eseј. Na problém sa pozeraj z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja, na základe toho urob určité závery.*“ уместо „*Najdi viac informácii o príčinách zmiznutia civilizácie z Veľkonočných ostrovov. Napiš o tom kratku eseј. Na problem sa pozeraj z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja na zaklade toho urob určite zavery.*“;
- **нови ред:**
 - страна 82 - „*Porozprávajte sa o svojich dojmoch*“;
 - страна 84 - „*Nájdite v oblasti*“;
- **непостојање размака између редова:**
 - страна 7 - „*s plodom. Na konci učebnice...*“;
 - страна 84 - „*Kamenné nástroje. Opatrне udieraj...*“;
- **подела броја на крају реда:**
 - страна 139 - „*2 500 rokov*“;
- **непостојање размака између броја и процента:**
 - страна 15 - „*85 %*“ уместо „*85%*“, „*70 %*“ уместо „*70%*“...
 - страна 140 - „*10 %*“ уместо „*10%*“, „*5 %*“ уместо „*5%*“...
 - страна 141 - „*8 %*“ уместо „*8%*“, „*10 %*“ уместо „*10%*“, „*21 %*“ уместо „*21%*“;
 - страна 183 - „*6 %*“ уместо „*6%*“, „*17 %*“ уместо „*17%*“...
 - страна 187 - „*6 %*“ уместо „*6%*“, „*3 %*“ уместо „*3%*“... и
 - страна 188 - „*68 %*“ уместо „*68%*“, „*5 %*“ уместо „*5%*“...

Показатељ 2 - Дужина и конструкција реченице одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.